

5.1 Aard van de toets

Evenals de Woordenschattoets 1 meet de Woordenschattoets 2 in hoeverre kinderen over de nodige kennis van woorden of begrippen beschikken. Het kennen van de betekenis van woorden en hun verbanden noemen we meestal woordenschat. In de eerste zes levensjaren leren kinderen een heel taalsysteem. De kern van dit systeem zijn de woorden met hun klanken en betekenis. In die zes jaren leren kinderen via hun ouders, broertjes en zusjes en via leerkrachten en andere verzorgers de betekenis van veel woorden. Zo leggen ouders en leerkrachten vaak de betekenis van nieuwe woorden uit door voorwerpen of afbeeldingen te laten zien en te benoemen, door handelingen voor te doen, door voorbeelden of synoniemen te geven, door voor te lezen et cetera.

De groei van de actieve en passieve woordenschat is van grote betekenis voor de taalontwikkeling van een kind. Kinderen die in groep 2 over een goede woordenschat beschikken, zullen weinig problemen hebben met spreken en luisteren en zullen later waarschijnlijk ook geen problemen krijgen met begrijpend lezen. Het verband tussen woordenschat en begrijpend luisteren en later begrijpend lezen is dan ook zeer sterk. Het is van het allergrootste belang dat kinderen in groep 1 en 2 veel nieuwe woorden op een speelse en tegelijkertijd systematische wijze leren en dat de leerkracht regelmatig met behulp van toetsen nagaat of de woordenschatontwikkeling naar wens verloopt. Het zal duidelijk zijn dat een leerkracht meteen moet helpen als uit een woordenschattoets blijkt dat individuele kinderen, de groep als geheel of bepaalde kinderen (kinderen uit sociaal zwakke milieus of van allochtone ouders) een stagnatie of achterstand in woordenschat dreigen op te lopen.

De Woordenschattoets 2 bestaat uit 25 opdrachten of items. De leerkracht leest een, twee of drie zinnen hardop voor waarin de kenmerken van een begrip worden vermeld of een synoniem ervan. Het kind moet aan de hand van deze kenmerken en/of dit synoniem zeggen welk begrip bedoeld wordt. Voorbeeld: "We gaan op vakantie naar de camping. We slapen niet in een tent, maar we hebben een vakantiehuisje op wielen. Dat nemen we mee achter de auto. Zo'n vakantiehuisje op wielen heet een" (caravan). Uit dit voorbeeld blijkt dat een item in de vorm van een raadsel wordt aangeboden. Voor de keuze van de woorden is gebruik gemaakt van vier bronnen: ouders van vijfjarige kinderen en leerkrachten van groep 1 en 2, de *Streeflijst woordenschat voor zesjarigen in Nederland en België* van Schaerlaekens, Kohnstamm en Lejaegere (1999), de *Wenselijke woordenschat en feitelijke frequenties. De Nieuwe Streeflijst Woordenschat getrancheerd naar verwervingsleeftijd en voorzien van frequentiegegevens* van Krom (1990) en de frequentielijsten *Woorden in het basisonderwijs. 15000 woorden aangeboden aan leerlingen* van Schrooten en Vermeer (1994).

De Woordenschattoets 2 bestaat uit twee delen. Het eerste deel bevat vijftien items die betrekking hebben op het thema 'vakantie'. In dit deel is gekozen voor een thematische context om de woorden in een zinvol verband te kunnen plaatsen. Hierdoor was het mogelijk ze in de vorm van een eenvoudig verhaal aan te bieden, een werkvorm die voor de kleuters vertrouwd is. Na dit eerste deel van de toets volgt het tweede deel, waarin tien items als afzonderlijke 'raadsels' worden aangeboden. Het zal duidelijk zijn dat de Woordenschattoets 2 op een andere manier de kennis van de betekenis van woorden meet dan de Woordenschattoets 1. De Woordenschattoets 1 meet de woordenschat van kinderen op een meer directe en eenvoudige manier dan de Woordenschattoets 2.

De Woordenschattoets 2 bestaat uit deze handleiding en een scoringsformulier. De toets kan in oktober en mei van groep 2 worden afgenomen. Voor de afname in mei komen vooral die kinderen in aanmerking die in oktober zwak scoorden.

5.2 Aanwijzingen voor de afname

Hieronder staan enkele algemene en een aantal specifieke aanwijzingen voor de toetsafname. De specifieke aanwijzingen hebben betrekking op de voorbereiding en afname van de toets.

5.2.1 Algemene aanwijzingen

- Bestudeer deze handleiding en aanwijzingen voor de afname van de toets. Lees de toets met de opdrachten of items van tevoren zorgvuldig door. Bekijk ook het scoringsformulier.
- Neem de toets individueel af in een ruimte die niet gehorig is en goed verlicht.
- Neem de toets bij voorkeur 's ochtends af, want dan is de concentratie van de kinderen het grootst.
- De toets wordt in twee gedeelten afgenomen. Er is een pauze van enkele minuten tussen het eerste en tweede deel.
- Aan de afname van het eerste deel gaat een instructie van enkele minuten vooraf. De instructie voor het tweede deel is korter. Volg beide instructies (zie de Specifieke aanwijzingen) nauwkeurig. Let er op dat het kind u begrijpt. Herhaal uw uitleg zo nodig in iets andere woorden.
- Na elke instructie voert het kind de items zoveel mogelijk zelfstandig uit. U mag het kind alleen aanwijzingen geven als het moeite heeft met het vinden of noemen van het betreffende woord. U mag dan de eerste twee klanken voorzeggen. De afnametijd bedraagt in totaal ongeveer tien minuten. Geef een kind dat de toets niet in die tijd af krijgt de gelegenheid om deze later die ochtend of 's middags alsnog af te maken.
- Zorg dat bij het begin van de toetsafname de volgende zaken gereed liggen:
 - deze handleiding,
 - het scoringsformulier,
 - een pen of potlood.
- Zorg dat het kind zich op zijn gemak voelt. Het heeft geen zin om de toets af te nemen bij kinderen die te gespannen zijn.
- Tijdens het onderzoek is gebleken dat enkele kinderen veel moeite met deze toets hebben. Als u merkt dat dit bij een kind het geval is, kunt u de toetsafname beter stoppen. Vermeld dat wel op het scoringsformulier.

5.2.2 Specifieke aanwijzingen

In deze paragraaf leest u hoe u een kind op de toets voorbereidt en de oefenvoorbeelden met hem of haar doorneemt. Bovendien leest u hoe u de toets het beste kunt afnemen. Paragraaf 5.2.2 hebt u tijdens de instructie en afname voor u liggen. Zoals eerder vermeld neemt u de toets in twee gedeelten af.

Instructie eerste deel

- Het kind gaat tegenover u zitten zodat het goed naar u kan luisteren.

- Stel met een kort praatje het kind op zijn gemak en noteer de voor- en achternaam op het scoringsformulier. Schrijf ook de datum op.
- Vertel het kind dat u een spel gaat doen, een spel met raadsels. Zeg vervolgens: "Ik ga iets vertellen en jij mag raden wat het is. We gaan het eerst een keer proberen."
- Oefenvoorbeeld 1
Zeg tegen het kind: "Het is een dier met vier poten en zegt 'waf-waf'. Wat is dat?" Als het kind zegt 'een hond', dan gaat u verder met het tweede oefenvoorbeeld. Als het kind moeite heeft met het vinden van het juiste woord, dan herhaalt u de zinnen en zegt u eventueel de eerste twee klanken voor.
- Oefenvoorbeeld 2
Zeg tegen het kind: "Het is een groot gebouw. Binnen zijn heel veel kinderen die daar spelen en werken, samen met de meesters en de juffen. Wat is dat?" Als het kind zegt 'een school', dan kunt u met de eigenlijke toetsafname beginnen. Heeft het kind moeite met het noemen van het woord, dan herhaalt u de zinnen en zegt u eventueel de eerste twee klanken voor.
- Als een kind tijdens de toetsafname een woord niet weet, ook niet na de aanwijzingen, dan zegt u het woord zelf. Daarna gaat u direct verder met het volgende item.
- Gebruik het scoringsformulier tijdens de afname. Zet een plusteken (+) als het kind een item goed beantwoordt en een minteken (-) als het kind een item niet of niet goed beantwoordt. Een item krijgt ook een plus na de aanwijzingen.
- Lees de volgende items of raadsels één voor één hardop voor. Pauzeer niet te lang tussen twee items. Houd met andere woorden de vaart erin!

Afname eerste deel

1. "We gaan op vakantie naar de camping. We slapen niet in een tent, maar we hebben een vakantiehuisje op wielen. Dat nemen we mee achter de auto. Zo'n vakantiehuisje op wielen heet een" (caravan).
2. "Er gaan veel mensen met ons mee op vakantie: papa, mama, mijn broertje en zusje, oma en opa, mijn tante, mijn oom en mijn neefje. Al die mensen horen bij ons. Het is onze" (familie).
3. "We gaan in de vakantie ook wel eens uit eten, in een pannenkoekenhuis of in een ander eethuis. Daar eten we dan vlees of vis, appelmoes en patat of rijst. Een eethuis heet een" (restaurant).
4. "Mijn vader gaat in de vakantie vissen. Dat doet hij met een stok met een lange draad eraan en onderaan die draad zit een haakje. Het is een" (hengel).
5. "Op de camping wordt muziek gemaakt. Ik hoor een gitaar, een blokfluit, een trommel en een trompet. Al die dingen waarmee je muziek kunt maken, noem je" (muziekinstrumenten).

6. "Ik vind de gitaar het mooiste muziekinstrument. Op een gitaar zitten heel lange draden. Die draden heten" (snaren).
7. "We gaan naar de markt om boodschappen te doen. Ik zie op de markt een soort tenten staan, waarin spullen liggen die je kunt kopen. Zo'n winkeltje op de markt noem je een" (kraam).
8. "We gaan naar een kraam waar je sla, bloemkool, bietjes, wortels, boontjes en spinazie kunt kopen. Dat zijn allemaal" (groenten).
9. "We gaan ook naar een heel groot en oud huis. Een gebouw met dikke muren en mooie torens. Er is water omheen met een brug erover. Vroeger woonden daar ridders. Zo'n oud gebouw heet een" (kasteel).
10. "En we gaan naar de kinderboerderij. Ik zie daar een grote vogel met een lange gekleurde staart. Die vogel kan zijn staart helemaal rechtop zetten. Dan kun je de mooie kleuren nog beter zien. Zo'n vogel heet een" (pauw).
11. "Ik zie ook een dik varken, een moedervarken met een heel klein varkentje. Zo'n klein babyvarken heet een" (big).
12. "In de wei loopt een paard met een klein paardje. Dat jonge paardje is een" (veulen).
13. "De baas van de kinderboerderij is aan het werk. Hij maakt een grote schuur voor de dieren. Hij heeft een hamer, een zaag, een schroevendraaier en nog veel meer dingen om mee te werken. Die dingen noem je allemaal" (gereedschap).
14. "In die grote schuur kunnen de dieren overdag eten en 's nachts slapen. Maar een schuur voor varkens, koeien en paarden noem je geen schuur. Dat heet een" (stal).
15. "Ik stuur een vakantiekaart naar mijn vriendje. Op straat zie ik een grote oranje bak met gleuven erin. Daar stop ik de kaart in. Dat is de" (brievenbus).

Instructie tweede deel

- U houdt een pauze van enkele minuten. Vraag het kind wat het op school het liefste doet.
- Zeg daarna tegen het kind dat u nog een paar raadsels doet.
- Geef aanwijzingen als het kind moeite heeft met het vinden of noemen van een woord. Zeg het woord voor als het kind het niet weet.

Afname tweede deel

16. "Het is gereedschap, zit aan een steel, is scherp en je kunt er hout mee hakken. Dat is een" (bijl).
17. "Appels, sinaasappels, peren en bananen. Dat noem je allemaal samen" (fruit).

18. "Je kijkt door een groot raam van een winkel. Achter dat raam zie je wat je allemaal in die winkel kunt kopen. Wat je ziet, is de" (etalage).
19. "Je hoort een hard geluid van een ziekenauto of politieauto en het klinkt als 'ta-tuut-ta-tuut'. Dat geluid komt van een" (sirene).
20. "Politieagenten hebben altijd eenzelfde pak aan met een pet. Zo'n politiepak heet een" (uniform).
21. "In de zomer is het vaak warm. Maar als het buiten koud is en er sneeuw ligt, dan is het geen zomer. Dan is het" (winter).
22. "Het is een vrouw met een heel mooie jurk aan, een lange witte jurk. Ze gaat trouwen. Een vrouw die gaat trouwen heet een" (bruid).
23. "Er zitten kleine haartjes aan je oogleden (aanwijzen). Dat zijn je" (wimpers).
24. "Aan je voeten draag je schoenen of laarzen. Soms draagt iemand schoenen van hout en dan hoor je elke voetstap: 'klak-klak-klak'. Zulke schoenen van hout heten" (klompen).
25. "Het is een spelletje en je doet het buiten of in de gymzaal. Je springt dan steeds op één been. Dat heet" (hinkelen).

5.3 Bepalen van de uitslag

De uitslag of score van een kind is het aantal items dat het goed heeft gemaakt. Het aantal plussen op het scoringsformulier vormt dus de score. Een item krijgt ook een plus na de aanwijzingen. Overgeslagen items worden fout gerekend. Een kind dat bijvoorbeeld 10 items fout heeft en 2 items heeft overgeslagen, krijgt een score van $25 - 10 - 2 = 13$. Op het scoringsformulier noteert u de uitslag en het bereikte niveau.

Hieronder staan de goede antwoorden op de items.

1. caravan	14. stal
2. familie	15. brievenbus
3. restaurant	16. bijl
4. hengel	17. fruit
5. muziekinstrumenten	18. etalage
6. snaren	19. sirene
7. kraam	20. uniform
8. groenten	21. winter
9. kasteel	22. bruid
10. pauw	23. wimpers
11. big	24. klompen
12. veulen	25. hinkelen
13. gereedschap	

5.4 Vaststellen van het niveau

Zoals eerder vermeld kan de Woordenschattoets 2 in oktober en in mei van groep 2 worden afgenomen. Uit het normeringsonderzoek blijkt dat de Woordenschattoets 2 in oktober vrij moeilijk is en in mei niet meer. In oktober behaalden 526 kinderen een gemiddelde score van 13.98, terwijl in mei de kinderen een gemiddelde score van 16.89 behaalden. Verder komt uit onderzoek naar voren dat de toets op beide meetmomenten betrouwbaar is. Men kan er met andere woorden staat op maken. Wat betreft het vaststellen van het niveau van de kinderen kunt u uit drie verschillende schalen en tabellen kiezen. De eerste schaal is de oude Cito-schaal die de uitslagen van de kinderen in vijf niveaus verdeelt: A, B, C, D en E. Niveau A, B, en C bevatten de scores van de kinderen die respectievelijk goed (25 procent), ruim voldoende (25 procent) en matig (25 procent) presteren. Niveau D (15 procent) en E (10 procent) bevatten de scores van de kinderen die zwak tot zeer zwak scoren. De tweede schaal is de nieuwe Cito-schaal die de uitslagen van de kinderen in vijf niveaus van elk 20 procent verdeelt, namelijk I, II, III, IV en V. De betreffende niveaus kunnen worden aangeduid als respectievelijk goed, ruim voldoende, voldoende, matig en zwak. De derde schaal is de zeven puntsschaal met zeven niveaus. Niveau 1, 2 en 3 bevatten de scores van de kinderen die respectievelijk zeer zwak (11 procent), zwak (12 procent) en matig (17 procent) op de toets scoren. Niveau 4 (20 procent) bevat de scores van de kinderen die een gemiddelde prestatie leveren (voldoende). Niveau 5, 6 en 7 bevatten de scores van de kinderen die respectievelijk ruim voldoende (17 procent), goed (12 procent) en zeer goed (11 procent) presteren. Deze drie schalen hebben elk hun sterke en zwakke kanten. Het voordeel van de oude Cito-schaal is de eenvoud van de indeling en de bekendheid in het onderwijs via het leerlingvolgsysteem. Een nadeel is dat deze schaal wel onderscheid maakt tussen de kinderen die zwak scoren (niveau D en E), maar niet tussen de leerlingen die een goede prestatie leveren (niveau A). Een ander zwak punt is dat de verdeling in 25 procent nogal grof is. De nieuwe Cito-schaal heeft opnieuw als voordeel de eenvoud van de indeling, terwijl het percentage voor elk niveau hetzelfde blijft. Een ander voordeel is dat niveau III precies het gemiddelde aanwijst. Een nadeel is dat het hoogste (I) en het laagste niveau (V) niet verder worden uitgesplitst. Zo wil een remedial teacher of interne begeleider graag weten welke kinderen heel zwak (of heel goed) presteren. De zeven puntsschaal komt aan die wens tegemoet door de scores van de zwakke kinderen verder uit te splitsen in niveau 1 (11 procent) en niveau 2 (12 procent). Hetzelfde gebeurt voor de kinderen die een goede prestatie leveren (niveau 6 en 7 met respectievelijk 12 procent en 11 procent van de kinderen). Een ander voordeel van de zeven puntsschaal is dat niveau 4 (20 procent) precies het gemiddelde aanwijst. We presenteren voor elke schaal een normtabel met daarin de niveaus, de scores in aantal goed en de grootte van de groep. U kunt dan in overleg met uw collega's en interne begeleider die schaal en tabel kiezen die uw voorkeur heeft.

Nadat u de uitslag van de kinderen van uw groep hebt bepaald, neemt u de normtabel van uw keuze voor oktober of mei van groep 2 voor u. We geven twee voorbeelden. Het eerste voorbeeld heeft betrekking op Tabel 5.1 met de oude Cito-schaal. U ziet drie kolommen met het niveau, de score in aantal goed en de grootte van de groep in vijf rijen verdeeld. Een van uw kinderen heeft in oktober een uitslag of score van 8 behaald. U zoekt nu in Tabel 5.1 de score 8 op. Uit deze tabel blijkt dat deze score correspondeert met niveau D op de oude Cito-schaal. U weet nu dat dit kind een prestatie heeft geleverd waar ten minste 10 procent van de kinderen uit de normgroep (de kinderen die de toets eerder hebben gemaakt) onder blijft, terwijl minstens 75 procent van de jaargroepgenoten deze prestatie overtreft. Niveau D geeft dus een zwakke prestatie aan, een prestatie die er op wijst dat het betreffende kind extra hulp in woordenschat nodig heeft.

Het tweede voorbeeld heeft betrekking op Tabel 5.3 met de zeven puntsschaal. Een van uw kinderen heeft in oktober een score van 15 behaald. Uit deze tabel blijkt dat deze score correspondeert met niveau 4 op de zeven puntsschaal. U weet nu dat dit kind een prestatie heeft geleverd waar ten minste 40 procent van de kinderen uit de normgroep onder blijft, terwijl minstens 40 procent van de jaargroepgenoten deze prestatie overtreft. Niveau 4 geeft dus een gemiddelde prestatie, een prestatie die gemiddeld door de kinderen van de normgroep werd geleverd.

Het is verstandig om voor woordenschat niet alleen het niveau van de individuele kinderen vast te stellen, maar ook het niveau van de groep als geheel. U kunt dan het beste nog een kolom aan de tabel van uw keuze toevoegen met als titel 'Aantal leerlingen en percentage'. Bij elk niveau noteert u het aantal leerlingen evenals het percentage. Als u Tabel 5.3 voor de individuele kinderen hebt gebruikt en het aantal en percentage van de kinderen bij elk niveau hebt ingevuld, dan kunt u de percentages van de normgroep (derde kolom) vergelijken met de percentages van uw eigen groep (vierde kolom). Als bijvoorbeeld blijkt dat 20 procent van de kinderen van uw groep in niveau 1 terecht komt en 20 procent in niveau 2, dan is er iets aan de hand met de woordenschatontwikkeling van de kinderen en waarschijnlijk ook met het onderwijs in woordenschat aan deze kinderen. U moet dan meer tijd besteden aan de ontwikkeling van woordenschat door vaker voor te lezen of stil te staan bij de betekenis van woorden. Waarschijnlijk moet u ook meer instructie, oefening en herhaling geven in woordenschat. Uiteindelijk kunt u voor uzelf en in overleg met uw collega's en interne begeleider het beste nagaan hoe u het onderwijs in woordenschat kunt verbeteren. Er zijn momenteel verschillende (computer) programma's op de markt die u hierbij kunnen helpen. Voor meer informatie verwijzen we u naar paragraaf 5.5.

Bij toepassing van de normtabellen dient u rekening te houden met de grootte van de fout die u gemiddeld bij een meting met welke toets dan ook kunt verwachten (de standaardmeetfout). Als u deze standaardmeetfout meeneemt, voorkomt u dat u te veel betekenis hecht aan kleine verschillen tussen de scores van individuele kinderen. De standaardmeetfout van de Woordenschattoets 2 bedraagt in oktober en mei van groep 2 respectievelijk 1.95 en 1.92. Een voorbeeld: een kind uit uw groep behaalt in oktober een score van 14 op de Woordenschattoets 2. U houdt er rekening mee dat in deze score mogelijk een meetfout ligt besloten. Deze fout bedraagt 1.95. Uitgaande van deze fout kunt u een schatting maken van de echte score, dat wil zeggen van de score die het kind behaald zou hebben als de toets volledig betrouwbaar was. Met een kans van twee op drie kunt u aannemen dat de echte score van het kind zal liggen tussen $14 - 1.95$ en $14 + 1.95$, ofwel tussen 12 en 16 (afgerond). Bij toepassing van de nieuwe Cito-schaal in Tabel 5.2 betekent dit dat het mogelijk is dat de prestatie van het kind niet tot niveau III behoort, maar tot niveau IV.

Hieronder vindt u de normtabellen voor de Woordenschattoets 2 in oktober en mei volgens de drie besproken schalen. De normtabellen zijn gebaseerd op toetsafnames bij 526 kinderen in oktober van groep 2 en 401 kinderen in mei van groep 2.

Tabel 5.1 Normen Woordenschattoets 2 voor oktober groep 2 volgens de oude Cito-schaal. N=526

Niveau	Score in aantal goed	Grootte van de groep
A	19 -25	25%
B	16 -18	25%
C	12 -15	25%
D	8 -11	15%
E	0-7	10%

Tabel 5.2 Normen Woordenschattoets 2 voor oktober groep 2 volgens de nieuwe Cito-schaal. N=526

Niveau	Score in aantal goed	Grootte van de groep
I	19 -25	20%
II	17 -18	20%
III	14 -16	20%
IV	11 -13	20%
V	0-10	20%

Tabel 5.3 Normen Woordenschattoets 2 voor oktober groep 2 volgens de zeven puntsschaal. N=526

Niveau	Score in aantal goed	Grootte van de groep
1	0-7	11%
2	8 -10	12%
3	11 -13	17%
4	14-16	20%
5	17 -18	17%
6	19 -20	12%
7	21 -25	11%

Tabel 5.4 Normen Woordenschattoets 2 voor mei groep 2 volgens de oude Cito-schaal. N= 401

Niveau	Score in aantal goed	Grootte van de groep
A	22-25	25%
B	19-21	25%
C	15-18	25%
D	11-14	15%
E	0-10	10%

Tabel 5.5 Normen Woordenschattoets 2 voor mei groep 2 volgens de nieuwe Cito-schaal. N=401

Niveau	Score in aantal goed	Grootte van de groep
I	22-25	20%
II	20-21	20%
III	17-19	20%
IV	13-16	20%
V	0-12	20%

Tabel 5.6 Normen Woordenschattoets 2 voor mei groep 2 volgens de zeven puntsschaal. N=401

Niveau	Score in aantal goed	Grootte van de groep
1	0-10	11%
2	11-13	12%
3	14-16	17%
4	17-19	20%
5	20-21	17%
6	22	12%
7	23-25	11%

5.5 Praktische betekenis

Zoals eerder vermeld meet de Woordenschattoets 2 de kennis van woorden of begrippen van kinderen van groep 2. Deze kennis van de betekenis van woorden is van fundamenteel belang voor de taalontwikkeling in het algemeen en voor het begrijpend lezen in groep 3 en hoger in het bijzonder. Wie de meest gebruikte woorden van een taal niet kent of begrijpt, heeft de grootste moeite om die taal te begrijpen en te gebruiken. Als kinderen in groep 1 en 2 niet over voldoende kennis van woorden beschikken, is het gevaar groot dat ze een taal- en leesachterstand oplopen die in de hogere leerjaren niet of nauwelijks meer is in te halen.

Het is dus van groot belang dat leerkrachten in de voor- en vroegschoolse periode de vinger aan de pols houden wat betreft de actieve en passieve woordenschat van kinderen. Dit geldt vooral voor kinderen uit sociaal zwakke milieus en kinderen van allochtone ouders. Zij lopen immers het grootste risico. Door de Woordenschattoets 2 in oktober van groep 2 af te nemen kan de leerkracht van deze groep nagaan of de kinderen die in mei van groep 1 zwak op de Woordenschattoets 1 scoorden en extra aandacht en oefeningen in woordenschat hebben gekregen vooruit zijn gegaan. Dat is mogelijk door te kijken of die leerlingen op dezelfde schaal een hoger niveau hebben bereikt. Een kind dat bijvoorbeeld in mei van groep 1 op de oude Cito-schaal niveau E had en in oktober van groep 2 niveau D of zelfs C behaalt, is duidelijk vooruit gegaan. Door de Woordenschattoets 2 in oktober van groep 2 af te nemen kan de leerkracht van deze groep ook nagaan welke kinderen nog extra hulp en oefening in (passieve) woordenschat nodig hebben. De leerkracht van deze groep kan de woordenschatontwikkeling van deze kinderen in sterke mate bevorderen door systematisch en bij herhaling aandacht te besteden aan de betekenis van een aantal frequent voorkomende woorden (te denken valt aan de 500 of 750 meest frequente woorden) en aan de relaties tussen deze woorden. Door samen in kleine groepen te praten,

veelvuldig dingen te bekijken en benoemen, prentenboeken te lezen en door verhalen herhaalde malen voor te lezen, kan de actieve en passieve woordenschat verbeterd worden. Door de Woordenschattoets 2 in mei van groep 2 opnieuw af te nemen kan de leerkracht van groep 2 nagaan wat het effect is van die extra hulp en oefening na zes of zeven maanden onderwijs in woordenschat.

Raadpleeg voor meer informatie het boek *Woorden leren, woorden onderwijzen. Handreiking voor leraren in het basis- en voortgezet onderwijs* (Verhallen & Verhallen, 1994), het boek *Woordenschatontwikkeling. Werkwijzen voor groep 1-4 van de basisschool* (Kienstra, 2003) van het Expertisecentrum Nederlands en het boek *Tussendoelen gevorderde geletterdheid. Leerlijnen voor groep 4 tot en met 8* (Aarnoutse & Verhoeven, 2003) van het Expertisecentrum Nederlands.